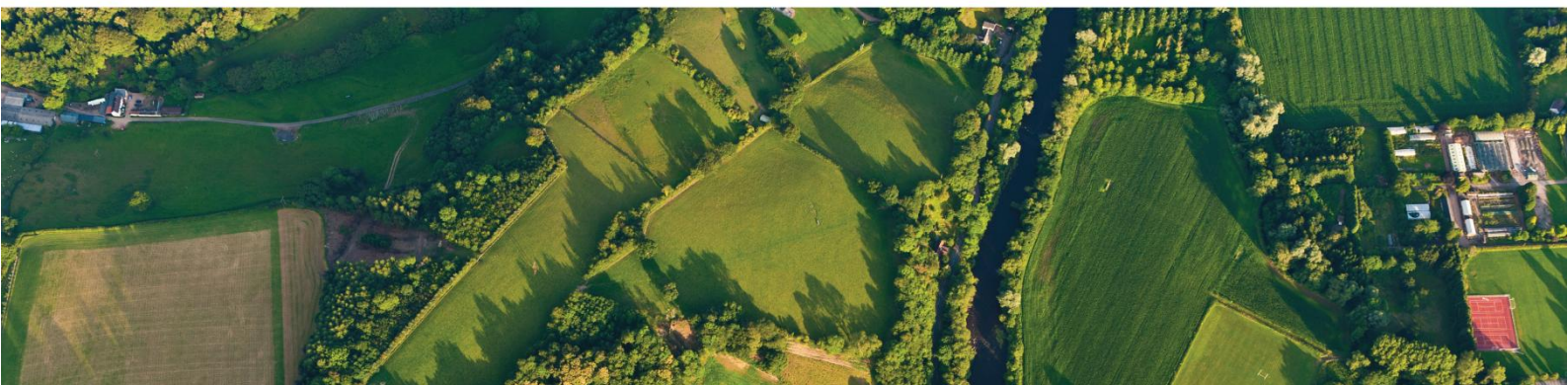

Transect-rapport 6189

Knegsel, Sneidershoek 2 Gemeente Eersel (NB)

Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven,
karterende en waarderende fase

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Knegsel, Sneidershoek. Gemeente Eersel (NB). Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase
Rapportnummer	Transect-rapport 6189
Auteurs	[REDACTED]
Versie	Versie 1.1
Datum	05-11-2025
Projectnummer	25050138
Onderzoeksmelding	5847848001
Opdrachtgever	[REDACTED]
Adviseur opdrachtgever	Crijns Rentmeester [REDACTED]
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Eersel
Adviseur bevoegde overheid	[REDACTED]
Toetsing bevoegde overheid	Nog te beoordelen
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Het plangebied ten tijde van het veldwerk (27-10-2025)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
[REDACTED] Senior KNA Archeoloog	03-12-2025	[REDACTED]

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In oktober 2025 heeft Transect b.v. in opdracht van [REDACTED] een inventariserend Veldonderzoek, karterende en waarderende fase door middel van Proefsleuven uitgevoerd aan de Sneidershoek te Knegsel (gemeente Eersel). De aanleiding voor het onderzoek is het binnen een deel van het plangebied aan de Sneidershoek 2 – Eerselseweg 35 te Knegsel woningen te bouwen en het gebied herin te richten. Daarnaast wordt het bedrijfsterrein van Neutkens uitgebreid en is een extra loods gepland op het bestaande bedrijfsterrein. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 6,12 ha.

In maart 2025 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het plangebied (Schorn 2025; KSP Rapport 25011). Hieruit blijkt dat het onderzoeksgebied een hoge verwachting heeft op archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. In het onderzoeksgebied bevindt zich een historische boerderijlocatie. Binnen het historisch erf is een relatief jonge enkeerdgrond als onderdeel van een AC-profiel aangetroffen. De enkeerdgrond is waarschijnlijk niet ouder dan het einde van de 18e eeuw.

Op basis hiervan heeft de bevoegde overheid besloten dat een vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek en een extensieve archeologische begeleiding. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 3200 m².

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is een aantal greppels, een sloot, een mogelijk plantgat en een muurrest (met betonnen fundering) gevonden. Deze zijn aangetroffen in een oud bouwlanddek, dan wel in de top van het pleistocene zand i.c. - verspoelde top - Formatie van Sterksel, dan wel hierop afgezet dekzand; de beschrijving van het zand in het veld als zeer fijn tot matig fijn en de goede sortering, sluiten niet aan bij de textuur van afzettingen van de Formatie van Sterksel.

De muurrest zal verband houden met het al op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 zichtbare boerderijerf, dat ergens uit de 18^e eeuw dateert. Deze heeft echter een betonnen fundering, dus zal verband houden met een recenter bouwwerk, aanbouw of verbouwing.

De greppels, dan wel sloten, houden verband met de afvoerloze laagte waar het boerderijerf in ligt en de benodigde afwatering van het agrarisch cultuurlandschap, dat een jonge ontginning vertegenwoordigt. Het aangetroffen aardewerk en de metalen objecten uit de sporen en het oud bouwlanddek dateren uit de Nieuwe Tijd.

Andere aangetroffen sporen betreffen een mogelijke graafgang of boomval en recente verstoringen.

Selectieadvies voor het plangebied

Het proefsleuvenonderzoek moest de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

De aanwezigheid van een vindplaats is bevestigd, maar deze is vanwege de lage informatiewaarde niet-behoudenswaardig bevonden. Daarom adviseert Transect b.v. het plangebied vrij te geven voor de geplande bodemingrepen. Het bevoegd gezag neemt op basis van het advies een selectiebesluit.

Transect b.v. attendeert erop dat bij grondwerkzaamheden alsnog archeologische resten kunnen worden aangetroffen. Hiervoor geldt vanuit de Erfgoedwet een wettelijke verplichting om archeologische resten te melden (Erfgoedwet 2016, artikel 5.10). Dit kan via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort, dan wel via gemeente Eersel.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	6
2.	Vooronderzoek.....	8
3.	Doel en onderzoeksvragen.....	10
4.	Methodiek.....	11
5.	Resultaten.....	15
6.	Conclusie, waardestelling en selectieadvies.....	22
	Geraadpleegde bronnen.....	25
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland.....	26
Bijlage 2.	Toekomstige situatie.....	27
Bijlage 3.	Allesporenkaart.....	28
Bijlage 4.	Vlaktekeningen.....	30
Bijlage 5.	Sporen- en vullingenlijst.....	34
Bijlage 6.	Vondstenlijst.....	36
Bijlage 7.	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	37

1. Aanleiding

Projectnaam	IVO-P AB Knegsel, Sneidershoek 2
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Eersel
Plaats	Knegsel
Toponiem	Sneidershoek 2
Kaartblad	50A
Perceelnummer	VSM01-M-1102
Centrumcoördinaten	150.952 / 377.637
Waterkundige gegevens	GWT VI – VII
CMA/AMK-status	Nee
Archis-monumentnummer	n.v.t
Oppervlakte plangebied	Ca. 6,12 ha
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 3200 m ²
Huidig grondgebruik	Bebouwd

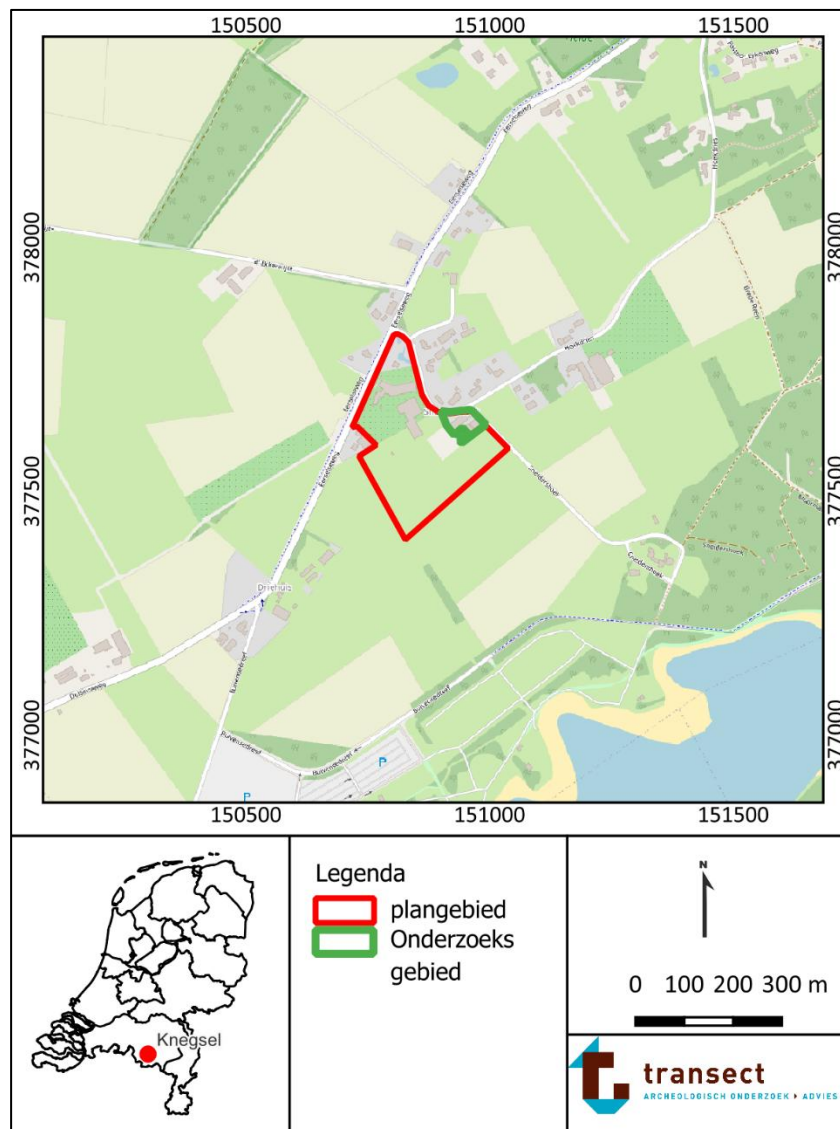
De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om binnen een deel van het plangebied aan de Sneidershoek 2 – Eerselseweg 35 te Knegsel woningen te bouwen en het gebied her in te richten (Gemeente Eersel, figuur 1). Daarnaast wordt het bedrijfsterrein van Neutkens uitgebreid en is een nieuwe loods gepland op het bestaande bedrijfsterrein. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 3200 m² en valt binnen het plangebied Sneidershoek 2 – Eerselseweg 35 (ca. 6,12 ha). Binnen het onderzoeksgebied zal de huidige bebouwing worden gesloopt. Vervolgens zullen nieuwe woningen en een nieuw bedrijfsgebouw worden gerealiseerd (bijlage 2). Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkelingen zijn verstoringen in de ondergrond voorzien tot circa 1,0 m -Mv over een oppervlakte van circa het gehele onderzoeksgebied (3200 m²).

Volgens de archeologische waarden- en verwachtingenkaart van de gemeente Eersel geldt voor een deel van het onderzoeksgebied een hoge archeologische verwachting, wat betekent dat bij bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 0,3 m -Mv (0,5 m bij esdek) archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Het grootste gedeelte van het onderzoeksgebied ligt in een zone met een hoge verwachting - historische kern, waar onderzoek nodig is bij ingrepen groter dan 250 m² en dieper dan 0,3 m -Mv.

In maart 2025 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het plangebied (Schorn 2025; KSP Rapport 25011). Hieruit blijkt dat het onderzoeksgebied een hoge verwachting heeft op archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. In het onderzoeksgebied bevindt zich een historische boerderijlocatie. Binnen het historisch erf is een relatief jonge enkeerdgrond als onderdeel van een AC-profiel aangetroffen. De enkeerdgrond is waarschijnlijk niet ouder is dan het einde van de 18^e eeuw.

Op basis hiervan heeft de bevoegde overheid besloten dat een vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek¹ en een extensieve archeologische begeleiding (Selectiebesluit document: Tholen, 12-05-2025. In oktober 2025 is een Programma van Eisen opgesteld voor het proefsleuvenonderzoek/archeologische begeleiding (Heijstek, 2025 – Transect-PvE 20250914). Dit document is de rapportage van het proefsleuvenonderzoek.

¹ KNA 4.2, protocol 4003.

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl.

2. Vooronderzoek

Eerder uitgevoerd onderzoek	
Bureauonderzoek	
Uitvoerder	KSP Archeologie
Uitvoeringsperiode	2025
Rapportage	Schorn, E.A. 2025. <i>Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (booronderzoek), Verkennende fase Sneidershoek 2 te Kneghel, Gemeente Eersel</i> , Duiven (KSP Archeologie Rapport 25011).
Onderzoeksmeldingsnummer	5714626100
Veldonderzoek (IVO-O, IVO-P, IVO-Opwater, IVO-Onderwater, AB et cetera)	
Uitvoerder	KSP Archeologie
Uitvoeringsperiode	2025
Rapportage	Schorn, E.A. 2025. <i>Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (booronderzoek), Verkennende fase Sneidershoek 2 te Kneghel, Gemeente Eersel</i> , Duiven (KSP Archeologie Rapport 25011).
Onderzoeksmeldingsnummer	5714626100
Vondsten/monsters/documentatie	Digitaal: E-depot, Archis3 Vondstdocumentatie: geen vondsten

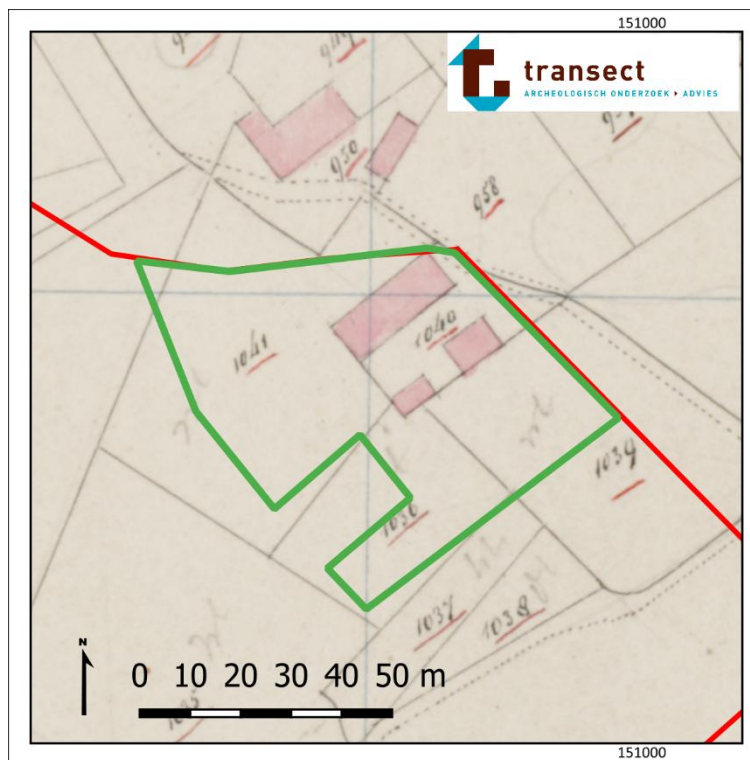
Het onderzoeksgebied ligt in Brabants zandgebied. Het gebied ligt op de geomorfologische kaart binnen een terrasafzettingswelving. In deze welvingen ligt grofkorrelig zand van de Formatie van Sterksel nabij en/of aan het oppervlak.

Tijdens het booronderzoek zijn in boringen 1 en 6 opgebrachte humeuze zandlagen aangetroffen. Het gaat om een zwartgrijs pakket (Aap-horizont) van 70 tot 100 cm dik, dat onderin over een diepte van 10–20 cm is verploegd met het zand van de C-horizont. Het maaiveld ligt hier op 27,6 m +NAP (AHN5). De C-horizont wordt op een diepte van 70–100 cm -Mv (26,6–26,9 m +NAP) verwacht en bestaat uit matig fijn tot matig grof, zwak siltig zand. Deze afzettingen zijn toegeschreven aan de Formatie van Sterksel. In boring 2 is daarentegen geen enkeerdgrond aangetroffen. Onder een stoeptegels en een mengsel van bestratingszand en humeus zand ligt hier op 35 cm -Mv een bouwvoor van 35 cm dik. De onderzijde hiervan is over circa 10 cm verploegd met het zand van de C-horizont. Dit wijst erop dat ten zuidoosten van boring 2 geen resten van het historische erf meer aanwezig zijn (Schorn, 2025).

In de omgeving zijn enkele onderzoeken verricht. Uit deze onderzoeken blijkt dat de ondergrond uit terrasafzettingen van de Formatie van Sterksel bestaat. Soms bevinden deze afzettingen zich onder een dunne laag dekzand. Op sommige plekken is een esdek aangetroffen. Ook zijn op meerdere plekken grootschalige verstoringen aangetroffen als gevolg van ontgrondingen of moderne grondbewerking.

Het onderzoeksgebied ligt in de regio Kempen. Sneidershoek is een buurtschap en ligt op ca. 1,5 km ten zuidwesten van de historische kern van Kneghel en op ruim 3,0 km ten noordoosten van de historische kern van Eersel. Op het Kadastrale Minuutplan (1811-1832) is de eerste bebouwing van Sneidershoek zichtbaar waarvan de bebouwing aan de Sneidershoek 2 te Kneghel (perceel 1040, huis en erf) onderdeel van uitmaakt. In 1953 verdwijnt de weg tussen de bebouwingen en is er nieuwe bebouwing bijgekomen achter en naast het huis. Ook staat er een schuurtje ten zuidwesten aan het einde van het weiland. In 1972 wordt de bebouwing achter het woonhuis uitgebreid en het schuurtje in het weiland is verdwenen.

Door deze bevindingen is men bij het archeologisch vooronderzoek tot de conclusie gekomen dat er voor het onderzoeksgebied een hoge verwachting is op archeologische resten uit de periode Neolithicum – Nieuwe Tijd. De verwachting is gericht op archeologische lagen, vondstconcentraties, grondsporen, en historische bebouwing met een gemiddelde spoordichtheid. Gezien de ligging ter plaatse van een historische boerderijlocatie ligt het zwaartepunt van de verwachting op de Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd.

Figuur 2. Het onderzoeksgebied (groen omlijnd) op het Kadastrale Minuutplan (1811-1832).

3. Doel en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Het onderzoek moet de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

Dit wordt onderzocht aan de hand van de volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen (Heijstek, 2025, Transect-PvE 20250914), die in bijlage 7 worden beantwoord:

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?
2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?
3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?
4. Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?
7. Is er een (ruimtelijke) indeling van het historische erf te geven? Zijn er verschillende kamers te onderscheiden? Wat is de functie en layout van deze kamers?
8. Zijn er aanwijzingen voor meerfasige bewoning in het plangebied? Zo ja, wat is het verloop van de bewoningsgeschiedenis?
9. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?
10. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?
11. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)?
12. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?
13. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

4. Methodiek

Het veldwerk betreft een proefsleuvenonderzoek. Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd op 27 en 28 oktober 2025 door [REDACTED] (Senior KNA Archeoloog), [REDACTED] (projectleider) en [REDACTED] (veldmedewerker). Tijdens het veldonderzoek was het plangebied bebouwd (figuur 3 en 4).

Het proefsleuvenonderzoek valt in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.2) onder Protocol 4003, Inventariserend Veldonderzoek (landbodems) – Proefsleuven (IVO-P). Er zijn drie werkputten aangelegd, waarbij werkput 1 en 3 (aangelegd op 27 oktober 2025) iets zijn verschoven in verband met een rioolput en verwijderde bestrating. Zoals al verwacht was in het PvE, is werkput 2 (aangelegd op 28 oktober 2025) vanwege veiligheid versmald tussen twee gebouwen aangelegd. Werkputten 1 en 3 zijn in westelijke richting aangelegd, werkput 2 is in oostelijke richting aangelegd. De totaal aangelegde oppervlakte is circa 230 m² (bijlage 3).

De vlakken zijn aangelegd met behulp van een graafmachine, voorzien van een gesloten bak met een glad snijvlak. De bodem is verdiept in lagen van maximaal 10 tot 20 cm. Vlak boven het archeologisch relevante niveau is verdiept in lagen van maximaal 2 tot 5 cm. Sporen kunnen als zodanig tijdig worden gesignaleerd en zo intact mogelijk worden gedocumenteerd. Ook kunnen op die manier vondsten (*in situ*) systematisch in kaart worden gebracht.

De proefsleuven zijn aangelegd in de top van de C-horizont. In werkput 1 (figuur 5) ligt dit vlak op circa 80 cm -Mv (26,8 m +NAP). In werkput 2 (figuur 6) ligt vlak 1 op circa 60 cm -Mv (26,8 m +NAP) en in werkput 3 (figuur 7) op circa 30-110 cm -Mv (26,2-27,0 m +NAP). In werkput 2 is ook een vlak 0 (figuur 8) aangelegd op circa 20-30 cm -Mv (27,1-27,3 m +NAP). Dit vlak is aangelegd omdat er een muurrest werd aangetroffen.

De vlakken zijn met de schep opgeschaafd om de spoorcontouren zo scherp mogelijk (op foto) vast te leggen. Na het nemen van de vlakfoto's zijn sporen met een dGPS digitaal ingemeten. De resultaten hiervan zijn vastgelegd op de allesporenkaart en vlaktekeningen (bijlagen 3 en 4). Conform het PvE is een selectie van de sporen gecoupeerd, gefotografeerd en getekend. Praktisch betreft dit twee sporen die op deze wijze behandeld zijn. In de werkputten is de bodemopbouw gedocumenteerd aan de hand van twee profielkolommen van circa 2 meter breed. In werkput 2 is vanwege beperkte ruimte één profielkolom gedocumenteerd. Op de vlaktekening zijn ook de putcontouren, vlakhoogtes, maaiveldhoogtes, locaties van profielkolommen en eventuele coupelijnen en contouren van bodemverstoringen vastgelegd met een dGPS. De profielkolommen en profielen van gecoupeerde sporen zijn analoog op schaal 1:20 getekend. Er zijn geen grondmonsters genomen tijdens het veldonderzoek, omdat dit voor de waardestelling niet nodig werd geacht.

Vondsten die niet aan sporen of spoorvullingen kunnen worden gekoppeld (aanlegvondsten), zijn per laag verzameld en geregistreerd. Verder zijn zij in vakken van 2 bij 2 meter verzameld. Vondsten die wel aan sporen kunnen worden gekoppeld, zijn per spoor(vulling) geregistreerd en verzameld. Om metaalvondsten doeltreffend te kunnen opsporen is tijdens het veldonderzoek gebruik gemaakt van een metaaldetector. Metaalvondsten zijn als puntvondst met de dGPS ingemeten.

Figuur 3. Het plangebied bij aanvang van de werkzaamheden (27-10-2025).

Figuur 4. Aanleg van werkput 3.

Figuur 5. Overzichtsfoto van werkput 1.

Figuur 6. Overzichtsfoto van werkput 2.

Figuur 7. Overzichtsfoto van werkput 3.

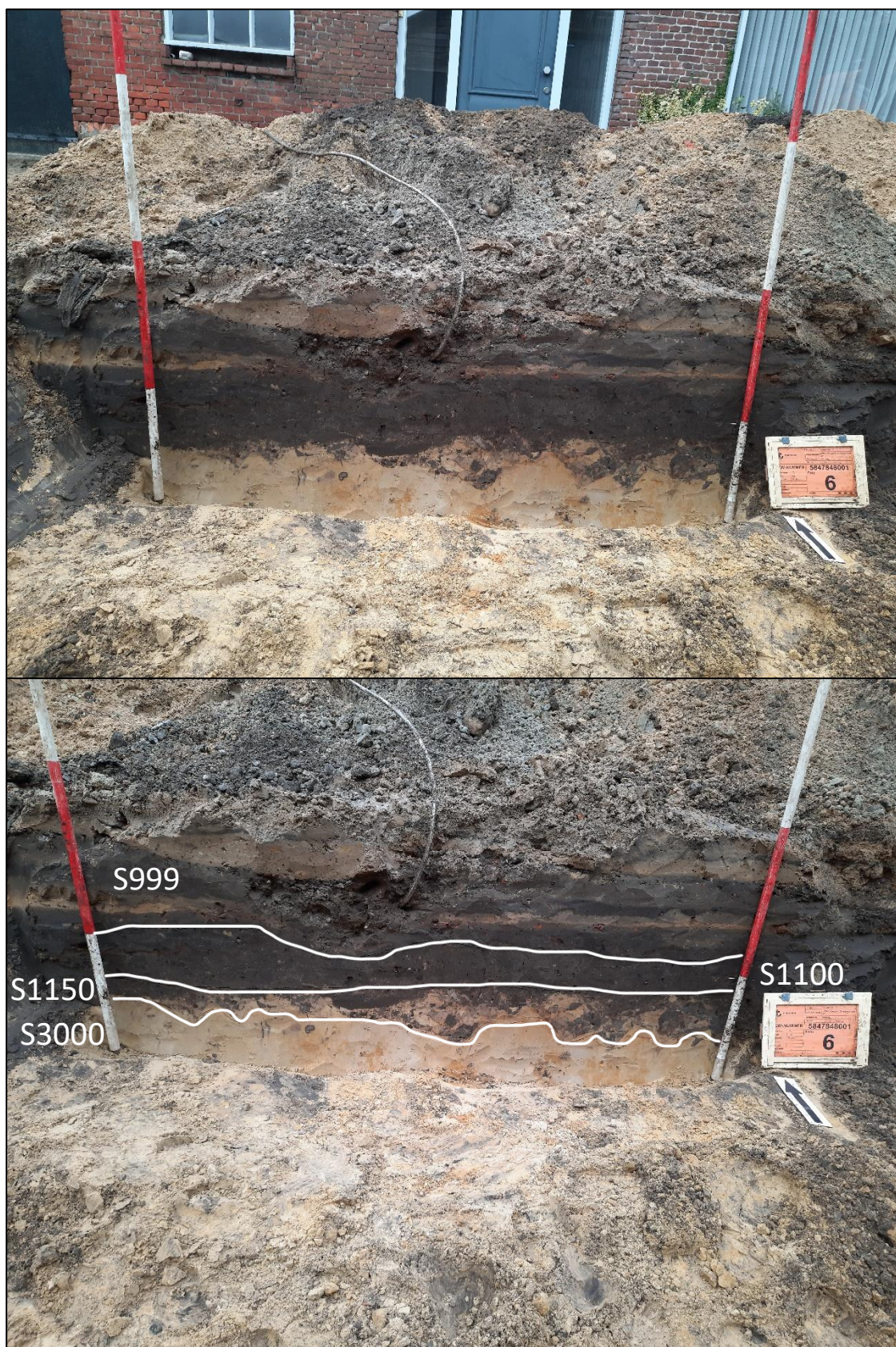
Figuur 8. Vlak 0 van werkput 2.

5. Resultaten

5.1 Bodemopbouw

De bodemopbouw (figuur 9) in het onderzoeksgebied bestaat uit pleistoceen zand (S3000), vermoedelijk een dunne laag dekzand op grofzandige en grindhoudende afzettingen van de Formatie van Sterksel. Deze laatste zijn niet overtuigend aanwezig, maar liggen waarschijnlijk op korte afstand onder het zeer fijne tot matig fijne, goed gesorteerde, zwak grindhoudende dekzand.

Hierop liggen relatief recente antropogene ophogingslagen, waaronder een restant van een hoge zwarte enkeerdgrond (S1100/S1200). In de rapportage van het bureau- en booronderzoek (Schor, 2025) is al geconstateerd dat dit een relatief jong oud bouwlanddek betreft. Dit blijkt ook uit de scherpe laaggrens met het onderliggende pleistocene zand en uit het karakter van de onder het oudbouwlanddek gelegen 'ploeglaag' (S1150/S1250). Deze laatste bestaat namelijk uit zich scherp aftekenende v-vormige ploeg-/freesschaar sporen, met een evenzo scherp aftekenende vulling van brokken zand. Hier heeft dus nagenoeg geen homogenisatie in plaatsgevonden, wat indicatief is voor de relatief recente datering van het oud bouwlanddek; in bodemkundige termen dus een hoge zwarte enkeerdgrond. Waarschijnlijk is dit oud bouwlanddek aangelegd om de hier aanwezige natte gronden op te hogen, zodat de akkerbouw in drogere gronden plaats kon vinden. Uit het vooronderzoek (Schor, 2025) blijkt ook dat het onderzoeksgebied zich in een natte – waarschijnlijk afvoerloze - laagte bevindt. Bij deze situatie sluiten ook de greppels aan die tijdens het proefsleuvenonderzoek in kaart zijn gebracht (zie verderop in dit rapport). Deze hadden waarschijnlijk een waterafvoerende i.c. - regulerende functie. Tot slot wijst ook het AC-profiel i.c. het ontbreken van een veldpodzol, op een natte context. Hierop wijzen ook de roestvlekken of gley-verschijnselen in het pleistocene zand. Kortom, we hebben hier te maken met een relatief jong ontginningslandschap.

Figuur 9. Bodemprofiel 2.1, onaangekrast (boven) en geïnterpreteerd (onder).

5.2 Sporen en vondsten

Tijdens het onderzoek zijn zeven grondsporen en ook zeven vondsten aangetroffen. De sporen kunnen in de Late Nieuwe Tijd worden gedateerd op basis van de uiterlijke kenmerken en de vondsten. Uit het oud bouwlanddek (S1100/S1200) zijn twee vondsten verzameld, te weten een bodemfragment van een bord van industrieel wit aardewerk (V3; figuur 15) en een hangertje van brons in de vorm van een kruis (V5; figuur 16). Ook uit de 'ploeglaag' onder het oud bouwlanddek (S1150/S1250) komt een – zeer klein (< 1 cm) – (rand-) fragment industrieel wit aardewerk (V6). De vondsten lenen zich niet voor een definitieve datering van het oud bouwlanddek (gezien het ook afval van de daar aanwezige boerderij kan zijn), maar zijn wel indicatief voor het relatief jonge karakter van de ontginning en het spoor-/vondstcomplex.

S1 (figuur 10), S3 en S5 vertegenwoordigen (es-)greppels en S4 een sloot (figuur 11); allemaal Late Nieuwe Tijd, waarschijnlijk onderdeel van de 18^e-19^e eeuwse ontginning van het gebied. Uit greppel S5 komt een voetje van een grape van roodbakkend aardewerk met loodglazuur (V4; figuur 14). Uit sloot S4 komt een koperen ring (V4).

Spoor S2 is in het veld in eerste instantie als een mogelijke prehistorische kuil aangemerkt, maar na het couperen als vermoedelijk een boomval of een vergraving door een dier gekwalificeerd (figuur 10). Deze interpretatie past ook bij de grillige, dan wel onregelmatige spoorcontouren en enigszins onregelmatig gevlekte spoorvulling. Bij de beschrijving van het spoor wordt ook melding gemaakt van 'houtskoolspikkel' en een als houtskool gedetermineerd brokje (<1cm; V2). Echter betreft dit geen brokje houtskool, maar een ingekoold brokje organisch materiaal.

Spoor S6 betreft een kuil, die op basis van de zeer humeuze doorwortelde vulling en scherpe spoorcontouren als recent kan worden afgedaan; mogelijk een plantgat (figuur 12). In de vulling is een vondst gedaan (V7), een wandfragment roodbakkend aardewerk met loodglazuur.

Tot slot betreft S7 een muurrest die een fundering van beton heeft (figuur 13).

Er kan dus geconcludeerd worden dat het onderzoek geen archeologisch relevante sporen en/of structuren heeft opgeleverd.

Figuur 10. Greppel (S1) en mogelijke boomval/vergraving (S2) in werkput 3.

Figuur 11. Sloot (S4) in werkput 3.

Figuur 12. Plantgat (S6) in werkput 1.

Figuur 13. Muurrest (S7) met funderingssleuf in werkput 2.

Figuur 14. Pootje van een grape (V4).

Figuur 15. Bodemfragment van een industrieel witbakkend bord (V3).

Figuur 16. Kruis hanger (V5).

6. Conclusie, waardestelling en selectieadvies

Conclusie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is een aantal greppels, een sloot, een mogelijk plantgat en een muurrest (met betonnen fundering) gevonden. Deze zijn aangetroffen in een oud bouwlanddek, dan wel in de top van het pleistocene zand i.c. - verspoelde top - Formatie van Sterksel, dan wel hierop afgezet dekzand; de beschrijving van het zand in het veld als zeer fijn tot matig fijn en de goede sortering, sluiten niet aan bij de textuur van afzettingen van de Formatie van Sterksel.

De muurrest zal verband houden met het al op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 zichtbare boerderijerf, dat ergens uit de 18^e eeuw dateert. Deze heeft echter een betonnen fundering, dus zal verband houden met een recenter bouwwerk, aanbouw of verbouwing.

De greppels, dan wel sloten, houden verband met de afvoerloze laagte waar het boerderijerf in ligt en de benodigde afwatering van het agrarisch cultuurlandschap, dat een jonge ontginning vertegenwoordigt.

Andere aangetroffen sporen betreffen een mogelijke graafgang of boomval en recente verstoringen.

Waardering

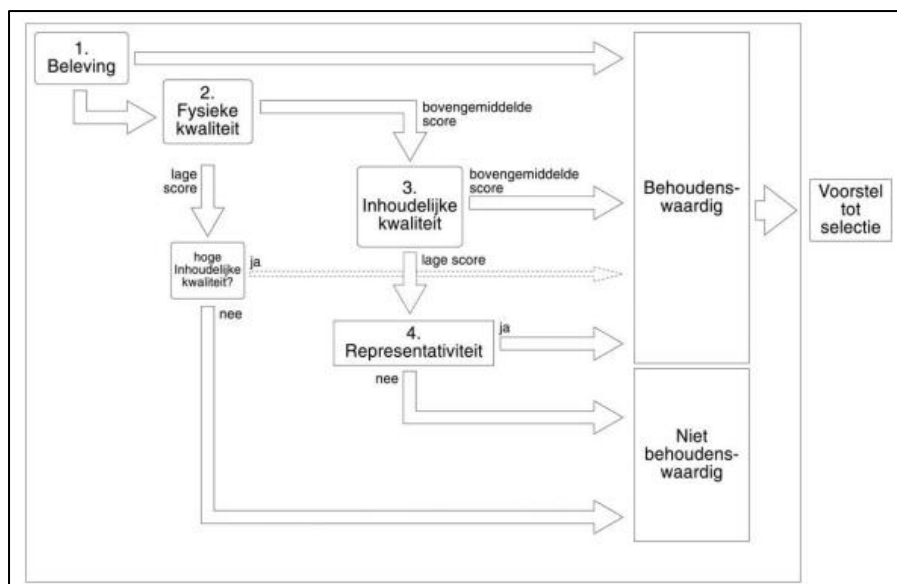
Archeologische vindplaatsen worden gewaardeerd conform de BRL4000 / KNA-protocol 4003, specificatie VS06 Waarderen en bijlage IV van de KNA 4.2. Vindplaatsen worden gewaardeerd op drie waarden (beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit) en daarbinnen op waarderingscriteria (figuur 17). Op ieder van de in totaal acht waarderingscriteria kan minimaal 1 en maximaal 3 worden gescoord.

Bij de waardering wordt eerst nagegaan of vindplaatsen vanwege hun belevingswaarde, op basis van hun schoonheid of herinneringswaarde, als behoudenswaardig aangemerkt kunnen worden. De vindplaatsen worden vervolgens op hun fysieke kwaliteit beoordeeld. Een vindplaats is in principe behoudenswaardig, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld (vijf of zes punten) scoren. De beoordeling van de fysieke kwaliteit is gerelateerd aan de archeoregio waarin de vindplaats zich bevindt.

Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder), wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of een vindplaats toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op een van de inhoudelijke criteria 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats ook in principe behoudenswaardig geacht. Dit 'vangnet' heeft tot doel ervoor te zorgen dat terreinen die van beperkte fysieke kwaliteit zijn, maar desondanks inhoudelijk van groot belang, uit de beoordeling vallen.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit.

- Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt het monument als behoudenswaardig aangemerkt.
- Na deze weging wordt bij vindplaatsen met een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie.
- De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Figuur 17. Waarderingscriteria (bron: www.sikb.nl).

Beleving

De vindplaats is niet gescoord op beleving, omdat de resten niet bovengronds zichtbaar zijn of gemaakt kunnen worden. De criteria *schoonheid* en *herinneringswaarde* zijn dus niet van toepassing op deze vindplaats.

Fysieke kwaliteit

Voor wat betreft de fysieke kwaliteit zijn er geen aanwijzingen die de conserveringsgraad en gaafheid voor wat betreft de jonge ontginningsfase i.c. 18^e-19^e -eeuwse situatie (periode boerderijerf), inclusief bebouwingsresten die aan de boerderij relateren (slechts een muurrest met betonnen fundering), negatief hebben beïnvloed. Als er behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zouden zijn, dan is de verwachting dat deze in voldoende mate zijn geconserveerd en intact zijn. Dit blijkt uit de gedocumenteerde sporen, stratigrafie en het vondstmateriaal. Overigens zijn er te weinig vondsten gedaan om een onderbouwde conclusie te kunnen trekken voor wat betreft het wel of niet kunnen aantreffen van en de mate van conservering van eventuele organische resten, zoals botmateriaal. De vochtige bodemcondities suggereren echter dat hier wel terdege rekening mee moet worden gehouden.

Inhoudelijke kwaliteit

Voor wat betreft de inhoudelijke kwaliteit moet allereerst worden geconstateerd dat er nauwelijks sprake is van archeologisch relevante sporen. De al eerdere genoemde muurrest (S7) heeft een betonnen fundering en dateert dus niet uit de oorspronkelijke bouwfase van de boerderij (die in de 18^e, hoogstens begin 19^e eeuw moet worden gedateerd). De greppels en sloot houden waarschijnlijk verband met de ontginning van de (afvoerloze) laagte waar het boerderijerf in ligt en vertegenwoordigen dus sporen van landgebruik uit de Nieuwe Tijd; ook weer hoogstens uit de 18^e eeuw. De greppels en sloot bevatten ook geen significante hoeveelheden vondsten, zodat deze ook niet van betekenis zijn voor het interpreteren van bijvoorbeeld de bewoningsgeschiedenis van het boerderijerf (men mag namelijk in aangrenzende greppels en sloten afval verwachten dat met de bewoningsgeschiedenis van de boerderij verband houdt). De informatiewaarde is in dit opzicht dus gering. Greppels en sloten komen in vrijwel de hele archeoregio voor en zijn als zodanig niet zeldzaam. Derhalve worden deze laag gewaardeerd.

Concluderend wordt het vondst-sporencomplex op alle inhoudelijke waarderingscriteria laag gewaardeerd.

Tabel 1. Waardering vindplaats.

Waarden	Criteria	Score - hoog	Score - middelhoog	Score - laag
Beleving	<i>Schoonheid</i>	n.v.t.		
	<i>Herinneringswaarde</i>	n.v.t.		
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>		2	
	<i>Conservering</i>		2	
Inhoudelijke kwaliteit	<i>Zeldzaamheid</i>			1
	<i>Informatiewaarde</i>			1
	<i>Ensemblewaarde</i>			1
	<i>Representativiteit</i>	n.v.t.		

Selectieadvies voor het plangebied

Het proefsleuvenonderzoek moest de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

De aanwezigheid van een vindplaats is bevestigd, maar deze is vanwege de lage informatiewaarde niet-behoudenswaardig bevonden. Daarom adviseert Transect b.v. het plangebied vrij te geven voor de geplande bodemingrepen. Het bevoegd gezag neemt op basis van het advies een selectiebesluit.

Transect b.v. attendeert erop dat bij grondwerkzaamheden alsnog archeologische resten kunnen worden aangetroffen. Hiervoor geldt vanuit de Erfgoedwet een wettelijke verplichting om archeologische resten te melden (Erfgoedwet 2016, artikel 5.10). Dit kan via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort, dan wel via gemeente Eersel.

Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- www.omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart
- www.pdok.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.sikb.nl

Literatuur

- Heijsteik, J., 2025. *Knegsel, Sneidershoek 2. Gemeente Eersel (NB). Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase – variant Archeologische Begeleiding*. Nieuwegein (Transect-PvE 20250914).
- Schorn, E.A. 2025. *Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (booronderzoek), Verkennende fase Sneidershoek 2 te Knegsel, Gemeente Eersel*, Duiven (KSP Archeologie Rapport 25011).
- SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.2* (KNA 4.2).

Figuren en tabellen

- Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl.
- Figuur 2. Het onderzoeksgebied (groen omlijnd) op het Kadastrale Minuutplan (1811-1832).
- Figuur 3. Het plangebied bij aanvang van de werkzaamheden (27-10-2025).
- Figuur 4. Aanleg van werkput 3.
- Figuur 5. Overzichtsfoto van werkput 1.
- Figuur 6. Overzichtsfoto van werkput 2.
- Figuur 7. Overzichtsfoto van werkput 3.
- Figuur 8. Vlak 0 van werkput 2.
- Figuur 9. Bodemprofiel 2.1, onaangekrast (boven) en geïnterpreteerd (onder).
- Figuur 10. Greppel (S1) en mogelijke boomval/vergraving (S2) in werkput 3.
- Figuur 11. Sloot (S4) in werkput 3.
- Figuur 12. Plantgat (S6) in werkput 1.
- Figuur 13. Muurrest (S7) met funderingssleuf in werkput 2.
- Figuur 14. Pootje van een grape (V4).
- Figuur 15. Bodemfragment van een industrieel witbakkend bord (V3).
- Figuur 16. Kruis hanger (V5).
- Figuur 17. Waarderingscriteria (bron: www.sikb.nl).
- Tabel 1. Waardering vindplaats.

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

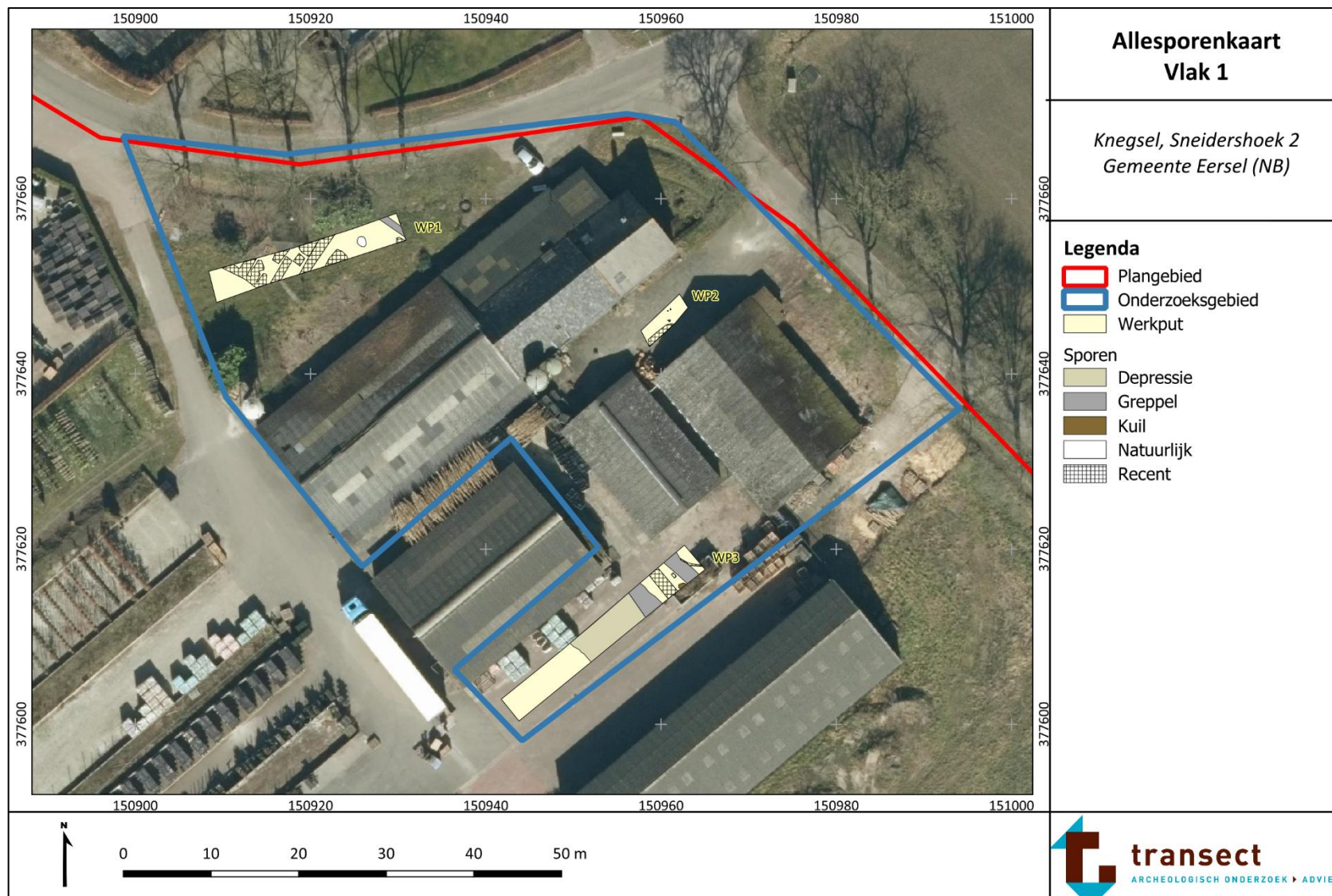
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe tijd	Laat Nieuwe Tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden Nieuwe Tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroeg Nieuwe Tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse tijd	Laat Romeinse Tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat Romeinse Tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden Romeinse Tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden Romeinse Tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg Romeinse Tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg Romeinse Tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2. Toekomstige situatie

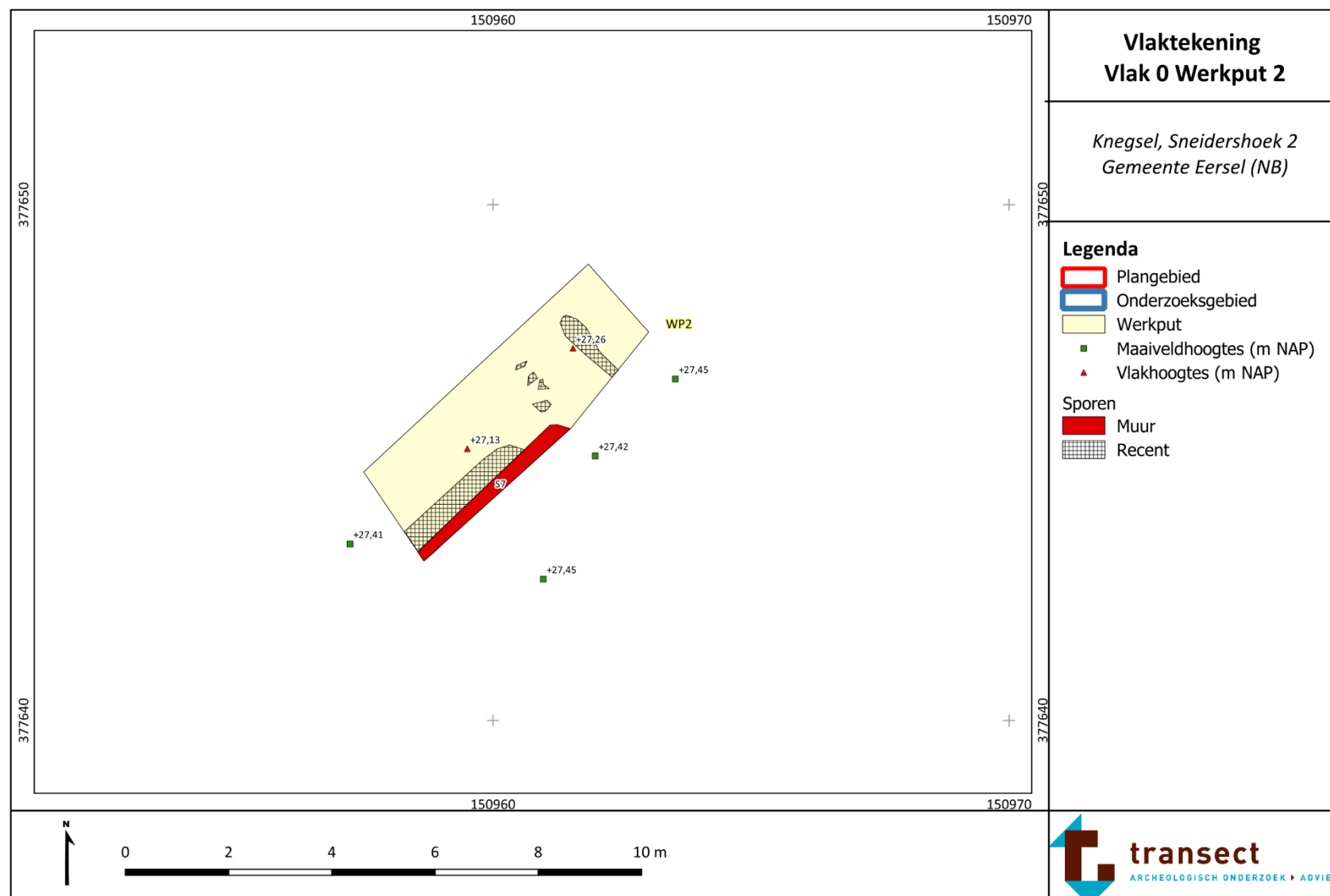

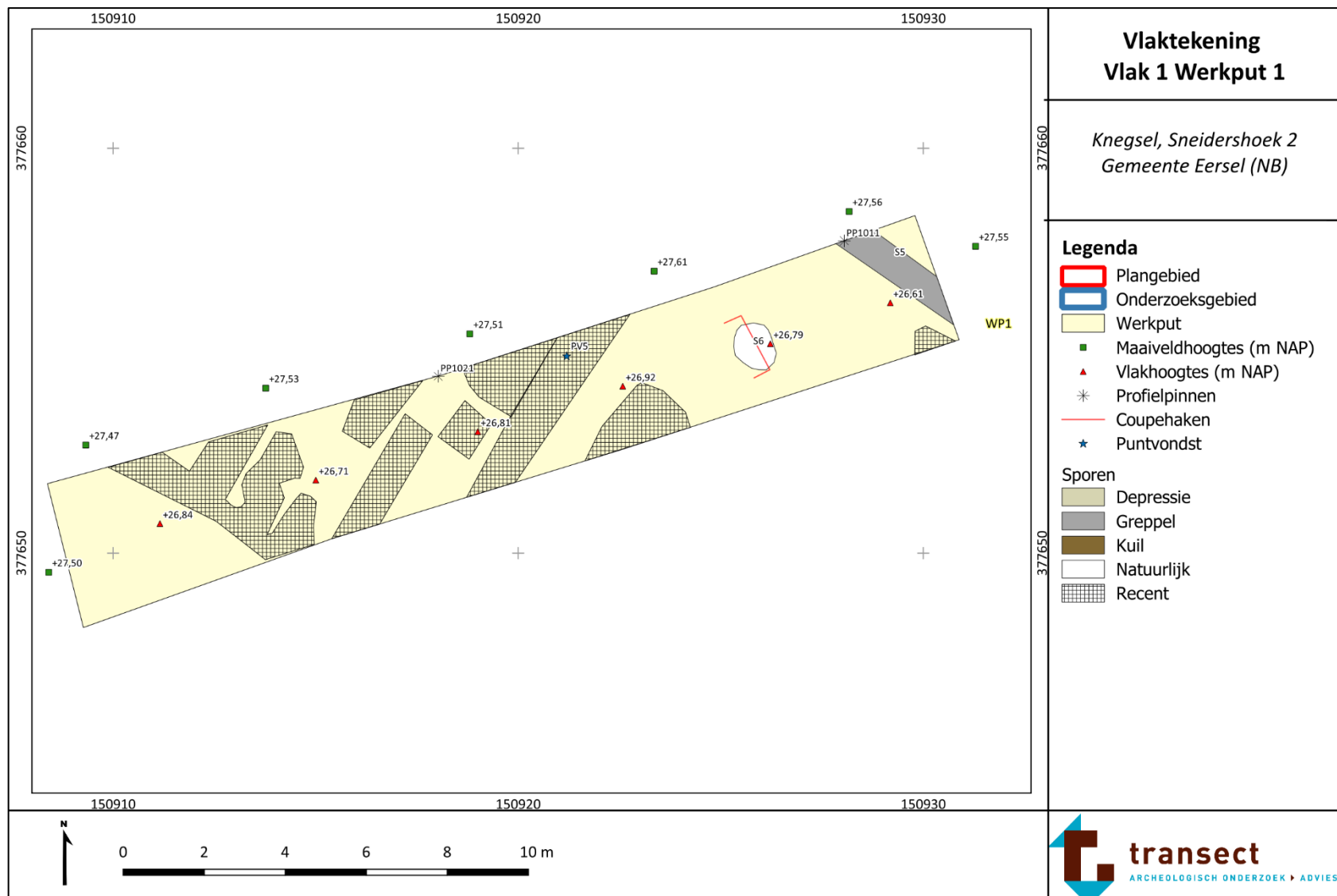
Bijlage 3. Allesporenkaart

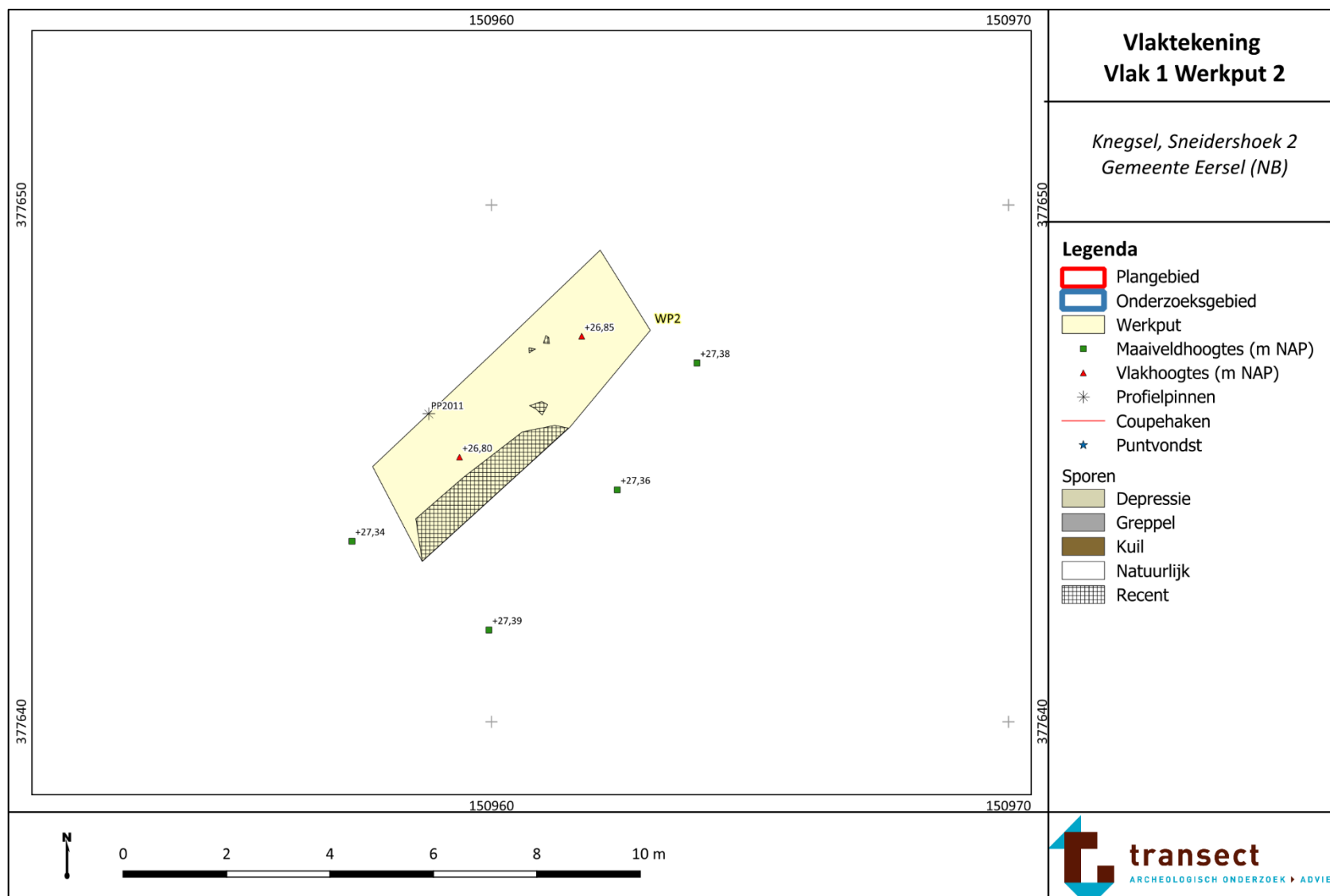

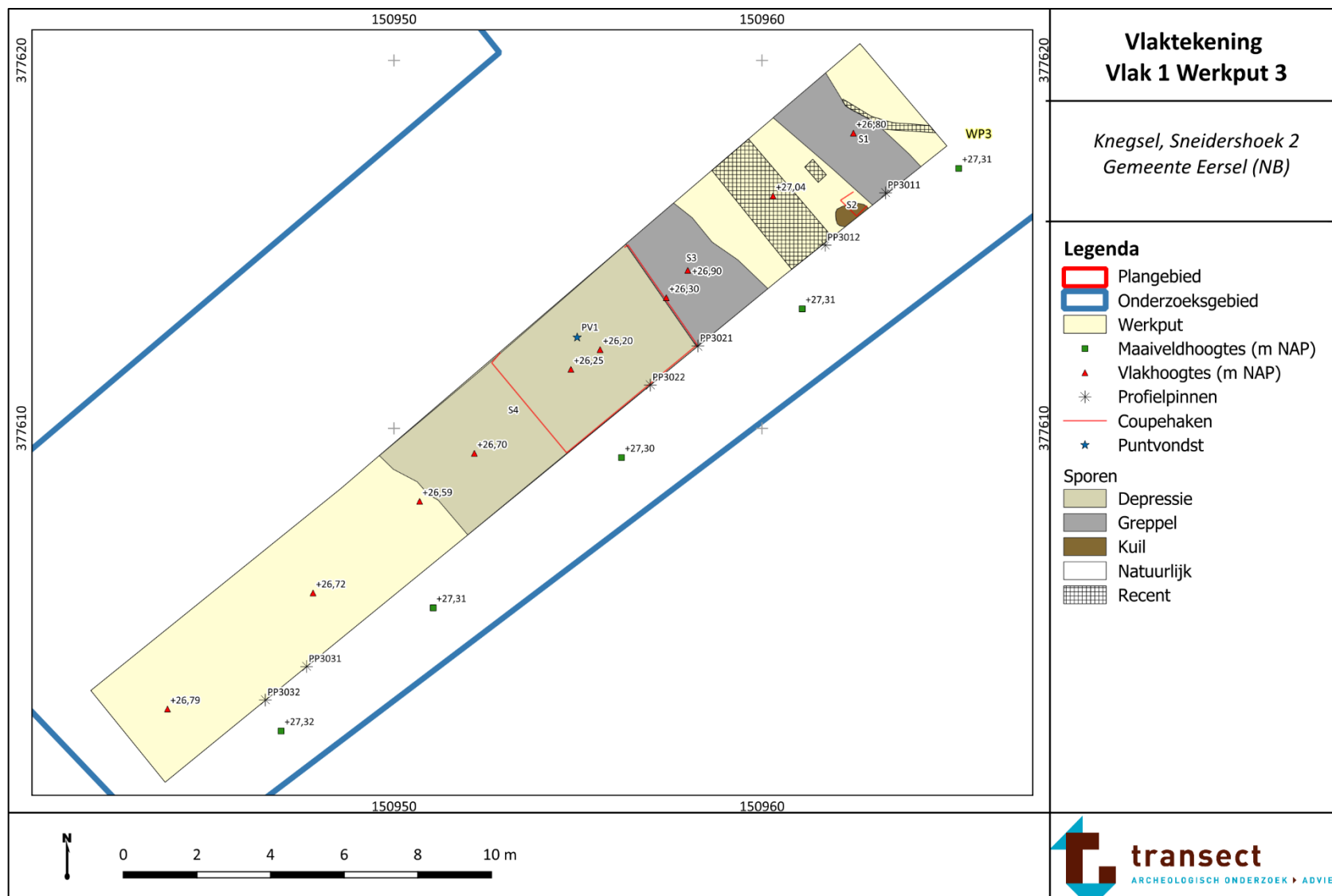

Bijlage 4. Vlaktekeningen

Bijlage 5. Sporen- en vullingenlijst

Sporen

Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Spoorcontour	Spoorvorm	Opmerking
01	001	0005	Greppel	Scherp	Lineair	
01	001	0006	Natuurlijk	Scherp	Onregelmatig	Natuurlijke vlek
01	001	0999	Recent			Recente ophooglaag
01	001	1000	Bouwvoor			
01	001	1200	Akkerlaag			Oud bouwlanddek
01	001	1250	Akkerlaag			Oud bouwlanddek/ploeglaag
01	001	3000	C-horizont			
02	001	0007	Muur	Scherp	Lineair	Bakstenen vast op beton, industriële bakstenen, hard gebakken, 20 ^e eeuw
02	001	0999	Recent			Recente ophooglaag
02	001	1100	Akkerlaag			Oud bouwlanddek
02	001	1150	Akkerlaag			Oud bouwlanddek/ploeglaag
02	001	3000	C-horizont			
03	001	0001	Greppel	Scherp	Lineair	
03	001	0002	Kuil	Scherp	Ovaal	Mogelijke boomval/vergraving
03	001	0003	Greppel	Scherp	Lineair	
03	001	0004	Depressie	Scherp	Lineair	Sloot
03	001	0999	Recent			Recente ophooglaag
03	001	1100	Akkerlaag			Oud bouwlanddek
03	001	1150	Akkerlaag			Oud bouwlanddek/ploeglaag
03	001	3000	C-horizont			
03	001	3100	C-horizont			Gereduceerde C-horizont in depressie/sloot

Vullingen

Put	Spoor	Vulling	Kleur	Kleurstructuur	Textuur	Opmerking
01	0005	1	DGR		Zs2	H2, mf, mg, ker
01	0006	1	DGR	Heterogeen	Zs2	Gevlekt, zf, mf, H1, ker
01	1200	1	DGR		Zs2	Zf, mg, H1
01	1250	1	DGR	Heterogeen	Zs2	Gevlekt, zf, mg, brokjes C-horizont
01	3000	1	LGROR	Heterogeen	Zs2	Gevlekt, zf, g. sort, H1, fe2, leemlaagjes
02	1100	1	DGR	Homogeen	Zs3	H3, m. sort, zf
02	1150	1	DGR	Heterogeen	Zs3	Gevlekt, H2, m. sort, zf
02	3000	1	LGROR	Heterogeen	Zs2	Gevlekt, zf, g. sort, H1, fe2, leemlaagjes
03	0001	1	DGRRO	Heterogeen	Zs3	Gevlekt, zf, g. sort, H2, wo2
03	0002	1	GR	Homogeen	Zs2	g. sort, H1, ker, hkspik
03	0003	1	DGR	Heterogeen	Zs3	Gevlekt, H2, zf, g. sort, wo2
03	0004	1	DGR		Zs2	Zf, g. sort, H2
03	0004	2	DGR		Zs2	Gevlekt, zf, g. sort, H1
03	1100	1	DGR	Homogeen	Zs3	H3, m. sort, zf
03	1150	1	DGR	Heterogeen	Zs3	Gevlekt, H2, m. sort, zf
03	3000	1	LGROR	Heterogeen	Zs2	Gevlekt, zf, g. sort, H1, fe2, leemlaagjes
03	3100	1	LGR	Heterogeen	Zs2	Gevlekt, mf, m. sort, grind 1, leemlaagjes

Bijlage 6. Vondstenlijst

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Vak	Categorie	Aantal	Gewicht	Opmerking
0001MXX	0001	03	001	0004	DP	1		MXX	1	2	Ring
0002OPHK	0002	03	001	0002	KL	1		OPHK	1	0,5	
0003KER	0003	01	001	1200	AKR	1	1	KER	1	15,7	
0004KER	0004	01	001	0005	GR	1		KER	1	41,7	Voet grape
0005MXX	0005	01	001	1200	AKR	1		MXX	1	3,9	Kruis hanger
0006KER	0006	02	001	1150	AKR	1	2	KER	1	0,5	
0007KER	0007	01	001	0006	NAT	1		KER	1	6,5	

Bijlage 7. Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. *Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?*
Ja. Er zijn zeven grondsporen en zeven vondsten gedaan. De sporen betreffen greppels, een sloot, twee natuurlijke sporen en een muurrest. De vondsten betreffen rood- en witbakkend geglaazuurd aardewerk, de poot van een grape, een kruis hanger, een ring en een brokje ingekoold organisch materiaal.
2. *Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?*
De bodemopbouw in het onderzoeksgebied bestaat uit pleistoceen zand (S3000), vermoedelijk een dunne laag dekzand op grofzandige en grindhoudende afzettingen van de Formatie van Sterksel. Hierop liggen relatief recente antropogene ophogingslagen en een moderne bouwvoor, waaronder een restant van een oud bouwlanddek (S1100/S1200) en een onder het oudbouwlanddek gelegen 'ploeglaag' (S1150/S1250).
3. *Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?*
In werkput 1 is in het oosten een greppel in de ploeglaag/C-horizont en een natuurlijke kuil in de C-horizont gevonden. In werkput 2 is op vlak 0 in de zuidelijke wand een muurrest aangetroffen. In werkput 3 zijn in het noordoosten twee greppels en een mogelijke boomval aangetroffen in het oud bouwlanddek/C-horizont. In het midden van werkput 3 is een sloot gevonden onder het oud bouwlanddek. De vondsten komen uit het oud bouwlanddek of uit de grondsporen.
4. *Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*
Op basis van de vondsten en de aard van de bodemopbouw (onderdeel van een jong ontginningslandschap) zijn de sporen te dateren in de Nieuwe Tijd.
5. *Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*
Het vondstmateriaal bestaat uit aardewerk en twee metalen objecten. Deze resten kunnen duiden op bewoning van het onderzoeksgebied, i.c. bewoning van de historische boerderij.
6. *Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?*
Het depositioneren van het vondstmateriaal heeft plaatsgevonden door gebruik en wegwerpen van de voorwerpen. Onder post-depositionele processen in het plangebied vallen de greppels, de muurrest en het oud bouwlanddek.
7. *Is er een (ruimtelijke) indeling van het historische erf te geven? Zijn er verschillende kamers te onderscheiden? Wat is de functie en layout van deze kamers?*
De aangetroffen muurrest houdt verband met de historische boerderij, maar de betonnen fundering geeft aan dat het om een recente aanbouw/verbouwing gaat.
8. *Zijn er aanwijzingen voor meerfasige bewoning in het plangebied? Zo ja, wat is het verloop van de bewoningsgeschiedenis?*
De muurrest met betonnen fundering kan aangeven dat de historische boerderij recentelijk ook nog in gebruik was.

9. *Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?*

De hoge verwachting op het in het plangebied aantreffen van archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd, zoals gesteld in het archeologisch vooronderzoek (Schorn, 2025) is deels bevestigd. De nadruk lag hierbij op de Late Middeleeuwen tot en met Nieuwe Tijd. Er zijn resten uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. Resten uit de overige periodes zijn niet aangetroffen.

10. *Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?*

De aangetroffen greppels en het oud bouwlanddek zijn indicatief voor het jonge ontginningslandschap waar het onderzoeksgebied onderdeel van uitmaakt. Ook zijn de recente verstoringen vergelijkbaar met die zijn aangetroffen in de omgeving van het plangebied.

11. *Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van(een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)?*

De fysieke kwaliteit van de vindplaats is middelhoog. Er geen aanwijzingen die de conserveringsgraad en gaafheid negatief hebben beïnvloed. Als er behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zouden zijn, dan is de verwachting dat deze in voldoende mate zijn geconserveerd en intact zijn. Overigens zijn er te weinig vondsten gedaan om een onderbouwde conclusie te kunnen trekken voor wat betreft het wel of niet kunnen aantreffen van en de mate van conservering van eventuele organische resten, zoals botmateriaal.

De inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats is laag. Er is nauwelijks sprake van archeologisch relevante sporen en hoeveelheid vondsten is niet significant. Ook zijn de resten niet zeldzaam; greppels en sloten komen in vrijwel de hele archeoregio voor.

12. *Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?*

Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat er nauwelijks archeologische resten aanwezig zijn in het plangebied. Behoud in situ is dan ook niet van toepassing.

13. *Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?*

N.v.t.